

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ARG.

STOCKHOLM, 15 MAJ 1917.

Nr 10.

Tidens tecken.

En serie händelser ha på senaste tiden inträffat, vilkas enda logiska fullbordan tyckes vara lösningen av kvinnornas rösträttsfråga vid årets riksdag och genom medverkan av alla partier.

Den första stöten gavs av nyheterna ute i världen. Underrättelsen att kvinnornas rösträttsfråga stod inför sin omedelbara lösning i England och Ryssland, berörde kvinnorna i Sverige på ett särskilt sätt. De sågo sig om och märkte, att de höllo på att bli sist!

Men de svenska kvinnorna ha icke förtjänat att bli sist och vilja ännu icke tro att så skall bli fallet. Den uppfattningen finnes även utanför de organiserade rösträttskvinnornas krets, bland kvinnor av alla yrken och stånd, där om tala underskrifterna från 19 kvinnoföreningar under skrivelsen till statsministern ett tydligt språk.

Det finns också något annat, som talar ett tydligt språk, så pass tydligt att det borde kunna förstås både av regering och riksdag.

Och det är trampet av kvinnornas fötter, när de lämna hem och arbetsplatser och sluta sig samman i djupa led för att träda i skaror inför sina myndigheter och begära bröd åt sig och de sina.

Det har alltid varit ett farligt tecken, när kvinnorna börjat på att röra på sig på detta sätt. Det betyder att missförhållandena äro sådana, att de göra de tålmodiga otåliga. Det betyder att oron och missnöjet genomsyrat folkdjupen. Och märk väl, det var icke kvinnorna, som smittades av männens demonstrationslusta. Den första hungerdemonstrationen, som tidningarna omtalade i detta land, företogs den 12 april av mödrar från Söderhamns skärgård, som inför brödbyråns ordförande protesterade mot grynens indragande på kort. Den 18 april följde Karlstads husmödrar exemplet, och sedan går knappt någon dag utan nya kvinnodemonstrationer över hela landet.

Även om kvinnornas missnöje blott hade gällt livsmedelsbristen, deras be-

Det politiska medbestämmandet betyder för kvinnorna en rätt och en plikt. Vi fordra rätten för att själva kunna bevaka våra och våra barns intressen. Vi fordra plikten för att under medborgerligt ansvar kunna tjäna vårt land.

Vi begära att regering och riksdag i år besluta att tillerkänna svenska kvinnor fullt politiskt medborgarskap på samma villkor, som äro gällande för svenska män.

Uttalande å möte i Auditorium i Stockholm
den 13 maj 1917.

gäran endast bröd, så skulle orimligheten framstått tydligt och klart av att dessa tungt drabbade, hälften av Sveriges befolkning, skola vara uteslutna från varje laglig möjlighet att öva inflytande på förhållandena och vara inskränkta till tårar och böner eller upplopp och böter.

Men kvinnorna ha icke överlåtit åt regering och riksdag att utleta sammanhanget mellan bröd och rösträtt, de ha själva formulerat kravet så tydligt, att det icke kan missförstås. Massorna inför riksdagen den 21 april begärde inte bara bröd, utan också rösträtt för kvinnor. Parollen har upprepats på olika håll, och den stora 1 majdemonstrationen hade en samlingsfana för kvinnorna, på vilken stod: rösträtt för kvinnor och bröd åt arbetarhemmen.

Om något behövs för att ytterligare tillspetsa situationen, så är det regeringsförslaget om civil värnplikt även för kvinnor. Som argument för vår medborgarrätt behöva vi icke denna civila värnplikt, vi anse vår rätt fullt klar och bevisad den förutan. Men våra motståndare, som sammanställde värnplikt med rösträtt, så länge vi icke hade värnplikt, bli nu tvungna att acceptera vårt krav eller att avsvärja principen.

Förslaget bildar en bakgrund, mot vilken statsministerns väntade svar på interpellationen om hans ställning till kvinnornas rösträtt liksom rösträtts-

motionernas behandling komma att framstå skärande bjärta.

Om regeringschefen och riksdagen lyssnat till vad som sagts kvinnorna emellan dessa dagar, skulle de ha märkt att ställningstagandet inför det nya kravet på deras lojalitet är: javäl, men då fordra vi också rösträtt.

Kvinnorna kunna samlas kring denna fordran utan rädsla för att därmed åstadkomma oro i den politiska atmosfären — tvärt om äro de övertygade, att en lösning av denna fråga skulle betydligt lätta det atmosfäriska trycket.

Och de behöva inte heller vika för oron att betunga regeringen, som ännu masar med lasset i portgången. Ingen kan veta bättre att utredningen är klar än den nuvarande regeringens excellenser, som voro med om att "så påskynda dess avslutande, att hela arbetets gång på statistiska centralbyrån rubbades" (exc. Lindman till kvinnorna, nyåret 1911). Till och med de ändringar i grundlagen, som reformen skulle medföra, ligga utredigade.

Det gäller alltså blott för våra statsmakter en viljeakt, ett övervägande och ett beslut att enas om frågans lösning.

Sveriges kvinnor våga — trots många misräkningar — hysa den förhoppningen att de män, som nu ha deras frågas avgörande i sina händer, skola lyssna till händelsernas språk och förstå tyda tidens tecken. Ty göra de det, då kunna vi vara vissa om seger.

Senaste segerbud från Amerika.

I Woman's Journal meddelas att kvinnorösträtten i staten New York gått igenom i senaten med överväldigande majoritet, 39 röster mot 7. I representanternas hus segrade förslaget med 124 röster mot 10. Kvinnorösträtten kommer nu att liksom i november 1915 ställas under folkomröstning, och fastän den då föll, ehuru kvinnorna hade erövat 500,000 röster, uttalas nu allmänt den åsikten, att förslaget måste segra. Utvecklingen har gått framåt med snabba steg under de två gångna åren, och frågans läge har även i Europa undergått en betydande förvandling, som lämnar plats åt de demokratiska principernas genombrott.

En av kvinnorösträttens motståndare, partiledaren mr Brown, höll i senaten ett mycket antikverat tal, vilket av senator Whitney karakteriserades som en spik i mr Browns egen likkista. Denne yttrade nämligen, att då kvinnorna inte fullgöra sin värnplikt, böra de inte heller ha rösträtt. Han ansåg, att Europa lämnade tydliga bevis för hans egen ståndpunkt. "Vem kämpar för Frankrike? Männen eller kvinnorna? Vem kämpar för Tyskland? Männen eller kvinnorna?" Man kan med fullt fog säga att båda kämpa sida vid sida, men mr Brown tycks helt och hållet ha förbisett det storartade inre arbete som organiserats av kvinnor och som blivit så allmänt erkänt att även kvinnorösträttens envisaste motståndare öppet erkänt sin frontförändring.

Senator Whitney skulle inte hålla det för otroligt att förslaget om kvinnorösträtt under folkomröstningen i november kommer att erövra lika många röster för, som det i november 1915 hade röster mot. Varje politiskt parti har ju upptagit frågan om kvinnorösträtt på sitt program, och partiledarna ha ett visst moraliskt ansvar att föra den säkert i hamn. Därför kunna New Yorks kvinnor med tillförsikt blicka framtiden till mötes.

Österrikes kvinnor kräva rösträtt.

Den 6 maj ägde ett socialdemokratiskt massmöte rum i Wien, besökt av tusentals personer, som krävde införande av rösträtt för kvinnor.

Stöd arbetet för kvinnans politiska rösträtt genom att ingå som medlem i närmaste rösträttsförening och genom att prenumerera på Rösträtt för kvinnor.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.

Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1917 Kr. 1:35.

Lösnummer 6 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Lästmakaregatan I, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.

Öppen vardagar kl. 1/2-1/5 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1-3 e. m.

Opinionsmöte för kvinnorösträtten.

För stödande av kravet på lösning av kvinnornas rösträttsfråga vid innevarande års riksdag ha L. K. P. R. och Stockholms F. K. P. R. tillsammans med styrelserna för ett flertal andra stora kvinnoorganisationer, representerande olika politiska åskådningar och olika verksamhetsområden, anordnat ett offentligt möte å Auditorium i Stockholm söndagen den 13 maj kl. 7.30 e. m. med tal av *grevinnan Louise Stenbock, fru Agda Östlund, fru Agnes Ingelman, och jur. kand. fru Anna Wicksell* samt sång av *fröken Gerda Frisell*. Till mötet ha regering och riksdag inbjudits.

Nya skördar.

Vid en inom Östergötlands län företagen turné har fröken Ester Röhl bildat *Hycklinge F. K. P. R.* med fru Emma Petterson som ordförande och fru Gunhild Molander som sekreterare samt 2 filialer till Atvidaberg i *Bestorp* och *Östra Ryd* med fru Hilma Svensson och fru Matilda Franzén som ombud.

Efter föredrag av fru Gurli Hertzman-Ericson bildades *Ragunda F. K. P. R.* i Jämtlands län med fröken Hildegard Löfblad som ordförande, fru Anna Gisslén vice ordförande, fröken Selma Hellsén sekreterare och fru Hulda Frid kassaförvaltare.

I *Tvådker*, Hallands län, har ny F. K. P. R. bildats av fru Frigga Carlberg. Ordförande och centralstyrelsemedlem blev fru Thyra Lönnergren med fröken Frida Andersson som suppleant.

Fru Ella Billing har bildat en ny förening i *Huddinge*, vars styrelse utgöres av fruarna Hedvig Nilsson, Anna Brita Andér och Hildur Nettelblad.

Till slut ha 2 filialer till Lindesberg bildats av fröken Emma Aulin i *Stord* med fru Ester Göthblad som ombud och i *Vasselhyttan* med fru Stina Svedberg som representant.

Barnmorskornas existensvillkor.

Den av lagutskottet, med anledning av hr Byströms motion, föreslagna ändringen i lagen om kommuns skyldighet vid anställandet av barnmorskor att höja årslönen till minst 400 i stället för 300 kr. jämte begäran om förslag till nästa riksdag angående löne reglering för barnmorskor har bifalits i båda kamrarna.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. uppStort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.

Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Vänsterpartierna och kvinnorösträtten.

Interpellation i Andra kammaren.

Vid andra kammarens sammanträde den 27 april anhöll hr Branting å socialdemokraternas vägnar om kammarens tillstånd att till statsminister Swartz få framställa en interpellation om utsikterna för regeringens medverkan till en verkligt demokratisk författningsrevision, innefattande främst den 40-gradiga skalans avskaffande men även sådana ändringar i grundlagen, att den politiska rösträtten blir verkligt allmän och lika för kvinnor och män.

Det framstår för oss som otänkbart, yttrade hr Branting, att i den tid världen nu genomlever, Sveriges arbetarklass kommer att finna sig i att till en obestämd framtid uppskjuta utplånandet av de hatade orättvisorna i den nuvarande rösträttsordningen, som med sin 40-gradiga kommunala röstskala, med utestängande av massor av oförvitliga, fattiga medborgare från utövat av valrätten och undanskjutandet av halva nationen, kvinnorna, från all politisk valrätt redan verkar som en murken kvarleva från en för alltid förgången tid.

I överensstämmelse med en kompakt mening inom Sveriges arbetarklass tillåter jag mig därför att rikta till landets regering och till Första kammarens majoritet den allvarliga vädjan att de var för sig måtte med det snaraste bringa samhällsfriden i landet och möjligheten till sammanhållning inom vårt folk den gården, att de klart och otvetydigt utfästa sig att medverka till en demokratisk författningsrevision i enlighet med folkets i de blivande valen uttryckta vilja.

Under återopande av detta uttalande anhöll jag om kammarens tillstånd att till hr statsministern få rikta följande spörsmål: Är regeringen villig att sätta in all sin kraft och sitt inflytande för att medverka till att skapa förutsättningar för en författningsrevision som i främsta rummet går ut på den 40-gradiga röstskalans avskaffande samt införande av allmän, lika och direkt rösträtt vid valen till Andra kammaren för alla oförvitliga män och kvinnor?

Interpellationen, som mottogs med starka bravorop, begärdes på bordet och bordlades.

Skrivelse till statsministern.

Den 7 maj överlämnades till statsministern å Liberala samlingspartiets vägnar en skrivelse utmynnande i en varm och entrogen hemställan

att regeringen måtte ta ett verksamt initiativ till snabb lösning av den kommunala rösträttsfrågan enligt principen om lika rätt för alla skattebetalande i kommunerna, samt

att regeringen måtte lägga sitt inflytande i vågskålen för åstadkommande av ett beslut vid innevarande riksdag om rösträtt för Sveriges kvinnor på grund av de nu föreliggande motionerna.

Skall Sverige, heter det i motiveringen, förmå lyckligt genomgå de tunga prövningar som världskriget lägger på oss i ständigt ökade mått, och skall vårt land, när freden äntligen kommer, stå obrutet och redo att hävda sin plats bland Europas fria nationer, då måste hos oss, liksom annorstädes, alla krafter samlas, icke blott genom en organisation av våra ekonomiska resurser enligt krigstidens fordringar, utan också genom mobilisering av folkets hela förmåga till fri medborgerlig samverkan och solidaritet, med undanröjande av de föräldrade företräderna efter klass eller kön vilka nu söndra oss inbördes. Och detta kan endast ske om grundvalarna för medborgerlig rätt i stat och kommun omläggas på ett sätt som motsvarar den nya tidens anda.

Det är på dessa grunder vi nu vädja till landets regering att gripa in i de stora frågorna om den politiska och kommunala rösträtten. Vi känna visserligen att denna regering har en väldig arbetsbörda över sig i omsorgerna för vår neutralitet och vår folkhushållning samt allt vad därmed sammanhänger. Men sådan är tiden att detta icke bör få stå hindrande i vägen. För samhällsfridens skull, för den lugna utvecklingens skull, för den nationella kraftsamlings skull, som vi oundgängligen behöva, om vi skola kunna bära tidens tunga bördor, skulle det vara en insats av den allra största betydelse om regeringen trädde ut ur sin tillbakadragenhet gentemot de föreliggande rösträttsfrågorna och gäve signal till samverkan för en sådan lösning, som demokratiens grundsatskräva.

Skrivelsen överlämnades genom en delegation, bestående av förtroenderådets ordförande, vice talmannen Daniel Persson i Tällberg samt ordförande och vice ordförande i de liberala grupperna inom kamrarna hr Edén, R. Hamilton, Kvarnzelius och Pettersson i Påboda.

Statsministern mottog delegationen välvilligt, och ett samtal utspann sig i anknytning till dess framställning, men något svar å densamma förklarade sig statsministern icke nu kunna ge, när han ännu icke haft tillfälle att i saken konferera med sina kolleger.

Med tusen röster...

När det väldiga demonstrationståget den 1 maj drog genom Stockholms gator buro arbetarkvinnorna en vit fana, prydd med friska blommor i rösträttens färger och med inskriften: Giv rösträtt åt kvinnorna och bröd åt arbetarhemmen. Bakom denna fana tågade tusenden av kvinnor, för vilka innebörden av fanans ord inte var en tom fras, utan livets eget, blodiga allvar. Kravet på kvinnorösträtten har inte blivit glömt, utan det har med naturnödvändighet trängt i förgrunden, när individerna fått starkare känning än vanligt av livets hårda verklighet.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten skickas gratis o. franco

Ett tvåårsminne.

Fredagen den 27 april hade Svenska sektionen av Internationella kvinnokommittén för varaktig fred anordnat ett möte i Musikaliska akademien för att fira tvåårsminnet av kvinnornas fredskongress i Haag. Det var en stämmingsfull stund, präglad av högtidligt allvar. Den stora salen, vars tribun var smakfullt dekorerad med blommor och grönt, var väl besatt. Dock skulle man önskat, att vid ett sådant tillfälle ej en enda plats stått tom.

Den vackra och värdiga festen inleddes med Mozarts B-dur-sonat för violin och piano av direktör och fru Vretblad. Därefter hälsade fröken Anna Kleman de närvarande välkomna och erinrade om att möten i samma syfte denna dag hölls i en mängd olika länder. Hon redogjorde så i korthet för den internationella kvinnokommitténs historia och drog upp principerna för dess verksamhet, principer, som kvinnorna på allt sätt måste kämpa för och vilka måste göra sig särskilt gällande, då fred kommer att slutas.

Sedan fröken Maria Schildknecht på sitt medryckande sätt föredragit en dikt, sänd som en hälsning från Finland och kallad "Ny marseljäs för den tid, som stundar", av professor Valfrid Vasenius, lämnades ordet åt doktor Lydia Wahlström. Hennes föredrag präglades av en varm och innerlig fredsvilja. Hon uppehöll sig särskilt vid historieundervisningen och därmed sammanhängande behandling av kriget. Att vid undervisningen helt förbigå dem vore en orimlighet, då kulturutvecklingen ofta måste ses med krigens som bakgrund. Men man måste akta sig för att framhålla kriget som något självklart och naturnödvändigt. Det gäller att riktigt göra klart för de unga hur krig strider mot all lag och rätt. Sedan talarinnan något uppehållit sig vid den moderna sjörätten och det lagstridiga i den, framhöll hon vikten av att även de små nationerna komme till sin rätt vid en fredsrörelse, som eventuellt komme att ledas av stormakterna. De små nationerna ha en kultur, som ofta är lika hög, om inte i många fall högre, än de s. k. kulturfolkens, och denna finge ej gå förlorad. Vad mänskligheten behöver är ett samfund, höjt över de olika staterna med deras strid och krig. Talarinnan hoppades på en reformator, vars stämna skulle vara så stark och myndig, att den förmodade överrösta världskrigets larm och lysa frid över jorden. "Och om han kommer, skola hans egna då anamma honom? Skall denna tids lidanden ha gjort oss tillräckligt ödmjuka för att ta emot sanningen även från det håll, där vi ej varit vana att få den?" Med dessa samvetsfrågor slutade dr Wahlström sitt utmärkte anförande.

Författarinnan fru Marika Stjernstedt talade om "Mänsklig solidaritet". I det livfulla och fängslande föredraget betonade hon hur bristande samhörighetskänsla mellan folken varit den innersta orsaken till det nu rasande världskriget. Fredsrörelsen har gamla anor, men den gjorde ett grundligt flasko år 1914. Nu gäller det för alla fredsvänner att börja på nytt och väcka till liv en broderskapskänsla, som omfattar hela mänskligheten. Först då kan en varaktig fred anses betryggad.

Fru Stjernstedts föredrag mottogs liksom de föregående med ihållande applåder.

Fröken Schildknecht reciterade till sist, själfullt och gripande, Viktor Rydbergs dikt Snöfrid. Och med Rydbergs manande ord ännu genljudande i öronen gick man begrundande hem i den stilla aftonen.

Maria Almén.

Kvinnliga stadsfullmäktige påminnas om att Svenska Stadsförbundet, Nybrogatan 7, Stockholm, lämnar upplysning om alla frågor, som röra städernas angelägenheter.

Elegant.

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryste Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

Förnöjsamhet.

Föreställ er en ökenvandrare som säger: jag är ändå nöjd!, när den efterlängtnade vattendrycken tagas från hans av törst försmäktande läppar.

Föreställ er en hungrig mor med hungerande barn, som framför det tomma bordet småler och säger: jag är nöjd ändå.

Hon jagas ur sin bostad, nordanvinden sveper om knuten och genomisar henne, barnen äro stela av köld, men hon säger: jag har det så bra, jag är nöjd ändå.

Föreställ er en kvinna med bundna händer. Ni vill lösa dem från bojorna, så att hon må röra sig fritt, men hon ber att få vara i fred: jag har det så bra — jag älskar mina bojar.

Föreställ er en kvinna med genom svår misshandel förkrympta fötter och vad hon skulle svara på en fråga om hon vill rädsla sin dotter från samma öde. Nej, hon är fullkomligt nöjd.

Föreställ er en annan kvinna — den underbaraste av alla — hon har en son, hon älskar över allt i världen. Hon födde honom med smärta till livet, hon gav honom sina dagars tankar och arbete, sina natters vaka och dröm. Hon arbetade för honom tills hennes rygg blev böjd och hennes kraft bruten, han var hennes ögons ljus och hennes hjärtas fröjd — nu ligger han stympad och blödande på slagfältet.

Men hon — modern — är ändå nöjd: "Herren gav och Herren tog" — utan en tanke på att dessa ord äro i detta fall en hädelse mot livet och allt livs upphov, mot naturen och mänskligheten.

Kvinnan som inte vill ha medbestämmanderätt i mänsklighetens viktigaste frågor, som tål allt, lider allt, ont och gott, rättfärdigt och orättfärdigt, med samma ansvarslösa förnöjsamhet är den mänskliga utvecklingens farligaste fiende. Hennes ovetenhet härom är hennes enda ursäkt.

F. C.

Använd L. K. P. R:s

brevkort och agitationsmärken.

I vårsol och snö.

Några intryck från en resa i Jämtland.

Ännu låg snön över åsar och gården och björkarna lyfte sig ur vita drivor, men skogarna hade kastat av vinterpälsen och över deras taggiga konturer skimrade fjäl- len i sagoglans. Men trots allt var det vår i luften. För varje dag grävde aprilens djupare hål i drivorna, det porlade och droppade, och genom forsarnas spansar bröt sig redan de första skumvirvlarna fram med en klang av jublande röster. Naturen själv föredro den islossning, som löser de bundna krafterna och bär det unga och livsdugliga fram i ljuset.

Att tala om rösträttsarbetet i Jämtland, utan att samtidigt tala om naturen är en omöjlighet, ty stod man i talarstolen i de avlägsna byarnas föreningslokaler sökte sig blicken ofta ut mot de stora vidderna och de mörka åsarna, och man förstod att de människor, som med så mycket allvar och så mycken förståelse lyssnade till budet om kvinnornas frigörelse, fått sin egenartade kultur och sin själsliga växt av det stora vulna i den natur som omger dem. Vilka, om inte Arnljots ättlingar, som vårdat friheten och burit på kungstanken, skulle inte vara mogna för den nya tidens krav!

Resultatet blev också fem föreningar och

Årets rösträttsmotioner.

Socialdemokratiska riksdagsgruppens motion.

Icke mindre än tre partimotioner om rösträtt för kvinnor föreligga till behandling vid årets riksdag. Den första väcktes den 28 mars av hr Hallén m. fl. å den socialdemokratiska gruppens vägnar. I motionen framhålls att den socialdemokratiska riksdagsgruppen alltid framfört yrkanden på en fullständig genomförd rösträttsreform och att den mest i ögonen fallande av alla de begränsningar, som vidlåda vår representationsrätt, är kvinnornas utestängande från den politiska rösträttsutövning. Sedan motionären genomgått frågans läge i de olika länderna, framhåller han de svenska kvinnornas insats i rösträttsrörelsen samt rösträttsmotionen år 1914 med de 350,000 underskrifterna. Efter en del randanmärkningar till de olika "strecken", som så obarmhärtigt drabba många av rösträttsutövare, utmynnar motionen i följande uttalande:

Tidens händelser tala sitt mäktiga, klara språk. Det är ej blott en militär jättekamp mellan om världsherravälde kämpande maktgrupper vi nu bevittna. I alla länder träder allt klarare fram den kamp bakom skyttegravarna, som kämpats långt innan dessa grävdes, och som skall med stegrad styrka växa till en mäktig stormlöpning, när de grävs igen en gång och försvararna vända åter till en svältande och utarmad hembygd. Vi ha sett reaktionens starkaste bålverk i Europa störta samman under folkets enstämmiga rop på frigörelse och självstyrelse. De närmaste tiderna skola förvisso betecknas av en dylik växande, segerrik frammarsch av demokratiens folk i alla länder. Det vittnar om kortsynthet och dålig statsmannakonst, om den svenska högern alltjämt envisas att motsätta sig hel och obesuren representationsrätt av vårt folk. Därigenom uppkallar den blott emot sig de revolterande krafter i folklivet, om vilka historiens vittnesbörd och dessa dagars händelser bekräftar, att de till slut slå ned även den självsäkraste reaktionära makt.

Socialdemokratiska vänstergruppens motion.

Kort därefter väckte hr Lindhagen å sin riksdagsgrupps vägnar motion om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor. Hr Lindhagen inleder sin motion med en erinran om, att intet våld av något slag i längden kan förhindra den andliga frihet för alla, som även i politiken måste ligga till grund för våra bemödanden att skapa en ny värld. I den nuvarande ofullkomligheten på detta område möter främst frånvaron

av politisk rösträtt för kvinnor och motionären tillägger:

Om humanismen, det rätta namnet för den andliga frihetens rike, skall bli något mera än ord, bör man även i statslivet förstå att det mänskliga enligt naturlagarna består av man och kvinna, av två lika berättigade ledande personligheter, som företräda envar sin sida av detsamma. Statslivets ensidigheter i det förlutna ha berott även därpå, att mänskligheten utåt varit ensidigt företrädd allena av styrkans representant, mannen. Det är kanske därför allting slutar med blodbad såsom den enda utvägen för detta statsmannaskap.

Redan på 1700-talet gav en av upplysningsfilosoferna, Condorcet, följande paroll: "Antingen har ingen mänsklig medborgerlig rättigheter eller också hava alla det, och den som röstar mot en annans rätt på grund av dennes olikhet i religion, kön eller ras, har från denna stund avsvurit sig sin egen rätt."

Efter att ha erinrat om den formulering kvinnornas rösträttskrav fick i riksdagen år 1904 betonar hr Lindhagen att kriget givit kvinnorösträtten en universalitet, som borde göra intryck även i vårt land. Det heter i motiveringen:

Kvinnorna taga sin del i lidandet och man måste fråga sig om icke detta är huvuddelen. Oräkneliga äro de försakelser, som änkor efter fallna krigare och deras barn få underkasta sig för att draga sig fram i livet på grusade förhoppningar. Tal-lösa äro de bekymmer andra miljoner kvinnor få underkasta sig under en generation, därför att krigsdödens skördar bland männen berövat dem möjligheterna av ett hem.

Kriget har givit exempel på vad kvinnorna duga till även inom människans arbetsområden och huru oumbärliga de äro i samhället på alla sätt. I åkerbruket, handeln, kommunikationerna, kontoren, ämbetsverken, industrierna, barmhärtighetsinrättningarna, överallt ha de fått rycka in och fylla luckorna efter de mobiliserade och på samma gång fullgöra sitt arbete i hemmen under svårare förhållanden än förut.

Det kvinnliga släktet har verkligen nu dokumenterat sig såsom värdigt medborgarskapet och rätten att utöva detsamma förpliktelser.

Hr Lindhagen påminner också om de landvinningar kvinnorösträtten gjort under de senaste åren och övergår där- efter till en intressant historik av den svenska rösträttsrörelsen, börjande med motionen om kvinnorösträtt år 1884 och genom de olika åren fram till år 1907, då högerregeringen framlade sitt bekanta rösträttsförslag, dock utan att ta kvinnorna med. Hr Lindhagen

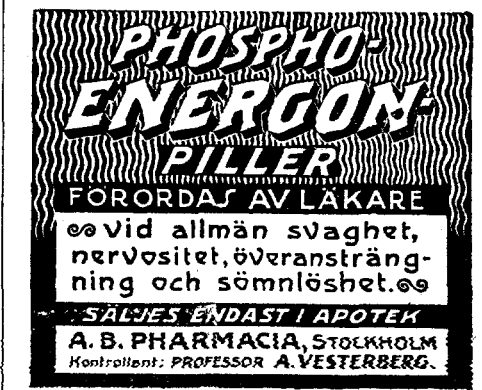
ett antal av 223 föreningsmedlemmar under de tolv föredrag jag höll i Jämtland. Detta resultat är så mycket mera glädjande som landsbygdens befolkning, i långt mindre grad än städernas, är utsatt för den press, som industrialismen och de sociala missförhållandena utöva på individerna. I bondbyarna är hustrun lika mycket den bestämmande som mannen, hon känner endast sällan tyngden av det ok, som lagarna lagt på hennes medsysstrars skuldror, och dessa kvinnors anslutning till rösträttskravet får tillskrivas en varm medkänsla och den urgamla frihetskärlek, som är nedärvd hos jämtan.

Det var ett nöje att tala till detta intelligenta och vakna folk. Under min färd kom jag att besöka både östra, västra och norra Jämtland, och fastän folkkaraktären i de olika bygderna företer en del olikheter, äro dock vissa karaktärsdrag sammanfallande, såsom gästfriheten, som har gamla anor i landskapet, hänsynen och hjälpsamheten. Jämtan bär inte hjärtat på sina läppar. De, som fostrats i de mäktiga fjäl- lens skydd och i de stora skogarnas enslighet ha inte samma lätthet som sörlänningen att meddela sina intryck, men de få en djupare resonans, och har man lyckats genomtränga den första skyggheten, framlyser en trofasthet, som säkert inte förflyktiga med de första vindkasterna.

Även Jämtlands män äro måna om att se sina kvinnor erkända som medborgare, därom vittnade deras begäran att bli inskrivna som medlemmar i rösträttsföreningarna, och antalet män översteg ofta antalet kvinnor i föreläsningssalarna, ett förhållande, som i städerna är så gott som okänt. Naturligtvis fanns det många kvinnor, som voro odeciderade. Det var nog en rättvis sak, det förstod de, men de hade inte så noga tänkt över förhållandena. Dessa odeciderade flngo stundom en liten knuff i ryggen, och en manlig stämma ljöd ur bakgrunden: "Visst skall du gå med, det är ju ett rättfärdigt mål." Och så var den saken klar.

Ofta var intresset i de mest avlägsna byarna störst, och för min del tror jag att detta botnar i att befolkningen där inte blivit förstörd av biografier och marknadsnöjen. Allt det lättare godset har som en beklaglig följd immunitet för allvarigare tankesysselsättningar och trubbar av människornas vilja att fördjupa sig i ett problem. Men där de haft tillfälle och lust att tänka över tidsförhållandena, där blir det en naturlig följd att de omfatta rösträttskravet.

Föreningar bildades i Hammerdal, Munkflohögen, Ragunda, Sikås och Strömsund. Föredraget på den sistnämnda platsen be- vistades av 500 personer och en förening

framhåller till slut att det gångna parlamentariska tidsskedet varit minimiprogrammens förlovade tid även i de demokratiska partiernas politik, men nu börjar omsider maximiprogrammens sol gå upp i öster. Under belysningen av den morgonrodnaden hemställer han ånyo "att riksdagen ville för sin del antaga som vilande till grundlagsenlig behandling sådan ändring i 16, 19 och 9 §§ riksdagsordningen, att kvinna i likhet med man tillerkännes valrätt till Andra kammaren samt valbarhet till båda kamrarna".

Liberala samlingspartiets motion.

Å det liberala partiets vägnar väcktes av hr Edén m. fl. den 21 april motion om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor. Motionären påpekar att de yrkanden, som under årens lopp gjorts på rösträtt för kvinnor huvudsakligen varit baserade på två skäl, nämligen *orättvisan* att utestänga kvinnorna från medborgarskap samt *samhällets eget intresse*, som bjuder att kvinnornas särskilda fallenhet även böra tagas i anspråk för de allmänna ärendena. Motståndet har mindre gått ut på att vederlägga dessa argument än att framhålla, att kvinnornas deltagande i det politiska livet skulle medföra så stora nackdelar, att de inte uppvägdde de väntade fördelarna. De allra senaste årens utveckling har emellertid så kraftigt som möjligt vederlagt dessa påståenden och profetior och det heter i motionen vidare:

Kriget har i hög grad gjort frågan om kvinnans ställning i samhället aktuell, och förslaget att giva kvinnan full medborgarsrätt har på sina håll trätt i förgrunden så som aldrig förr. Kvinnorna hava i stor utsträckning kallats att i det civila livet ersätta de till krigstjänst utkallade männen. De hava sålunda måst övertaga en väsentlig del av männens arbete på tjänsteexpeditioner och affärskontor, på åker och äng, i skogar och gruvor, i verkstäder och på kommunikationsanstalter av alla slag. De hava även i hundratalsentel fått göra krigs-

på 55 medlemmar bildades med fröken Erika Häggdahl som ordförande, en kvinna, som uppfostrat flera generationer av jämtländsk ungdom till nykterhet och samhällsansvar.

Vad som med all tydlighet framgick under färden var att vårt land är moget för kvinnorösträtt. Endast upplysning fattas ännu på en del håll, och genomplöjdes landsbygden över hela Sverige, skulle den lämna tusenfaldig skörd. I allmänhet äro kvinnorna så förstående och kloka, att man i dem inte behöver frukta en oansvarig väljarskara, och för en hel del har det gått upp att kvinnorösträtten inte är en programpunkt, utan en rättfärdighetssak och att under rösträttsbaneret kunna olika tänkande fylkas i gemensamt ansvar för en reform, som rör hela kvinnökönet. Ett vittnesbörd om detta var Munkflohögen med övervägande liberal, och Hammerdal med övervägande konservativ befolkning, men båda föreningarna med samma medlemsantal.

Det ligger under dessa klarnande april-dagar ett ljus över Jämtland och detta ljus utstrålar även från dess folk. Ett varmt tack till alla dem, som gjorde min färd genom Jämtlandsbygderna till ett vackert och oförgätligt minne.

Stockholm den 30 april.

Gurli Hertzman-Ericson.

tjänst såsom sjuksköterskor i fält samt genom arbete i ammunitions- och vapenfabriker. Å andra sidan har den internationella kvinnörrelsens ihärdiga verksamhet för freden fortgått med växande styrka. Såsom naturligt är, har denna verksamhet i synnerhet framträtt inom de neutrala länderna, men den har även i form av motstånd mot nationalhat och chauvinism gjort sig gällande inom de krigförandes krets, och kvinnorna hava med berättigad självkänsla kunnat peka på att deras internationella samhörighet i motsats till så gott som alla andra mellanfolkliga sammanslutningar bestått provet inför världskrigets oerhörda påfrestning.

Hr Edén övergår därefter till frågans läge i de olika länderna samt den omsvängning i den allmänna opinionen, som på sina håll ägt rum till kvinnörrelsens förmån. I slutmotiveringen yttrar han:

I vårt land vänta kvinnorna ännu på uppfyllandet av de löften, som givits dem av riksdagen år 1906 och av regeringen dels indirekt i motiveringen till 1907 års rösträttsproposition, dels direkt och uttryckligt i proposition till 1912 års riksdag samt i trontalet vid 1914 års A-riksdag.

I Norge, Danmark och Finland hava kvinnorna ansetts värdiga att jämte männen bära ansvaret för fäderneslandets öden, men i Sverige hållas de fortfarande i politiskt omyndighetstillstånd. Att detta orättvisa tillbakasettande av de svenska kvinnorna är ägnat att alstra bittert missnöje och öka sönderingen inom folket, synes uppenbart. Detta är så mycket mer att beklaga, som folkets enande i gemensam strävan för landets väl just under nu rådande kritiska förhållanden borde framstå såsom ett allmänt önskemål. Realiserandet av detta önskemål, vilket ju även kraftigt betonats i konungens trontal vid detta års riksdag, skulle givetvis i väsentlig mån underlätta, om statsmakterna kunde besluta sig för att giva de svenska kvinnorna de rättigheter, som vid upprepade tillfällen utlovats dem, som de i fullt lika hög grad som grannstaternas kvinnor torde vara förtjänta av och som de säkerligen skulle till gagn för fäderneslandet utöva.

Uppsala kvinnliga studentförening.

firade sitt 25-års jubileum lördagen den 28 april med en storartad fest å Norrlands nation, till vilken alla gamla medlemmar inbjudits.

Uppsala med dess glada ungdomsminnen har nu en gång en alldeles särskild tjusning för alla gamla studenter, och mer än en tredjedel av alla dem som en gång tillhört föreningen hade också hörsammat kallelsen. Även några av de s. k. "prähistoriska", d. v. s. de, som varit studenter, innan föreningen bildades, hade kommit med för att lära känna de nu så talrika efterföljarna.

Studentskorna utgjorde ju i början mera enstaka företeelser, som så småningom sökte varandras sällskap till tröst och styrka i svårigheterna, och så uppkom tanken att man skulle bilda en förening för att underlätta samverkan och trevnaden. Antalet uppgick då till femton. Sedan dess har föreningen naturligtvis ständigt ökat. Nu har den egen lokal och hävdvunna traditioner, inte bara på allvarliga diskussioner, utan också på ärligen återkommande spex med tidning, Valborgsmässofester m. m.

Minnesfesten började också med spex, introducerat av ett storartat kapell. Föreningen har som sagt genom övning utarbetat en synnerligen god spexteknik och verkliga skådespelaretalanger. Efter spexet följde supé vid sittande bord för över 250 personer. Föreningens ordförande, d:r Gunhild Berg, hälsade gästerna välkomna, och talet besvarades av föreningens första ordförande, d:r Lydia Wahlström, som gjorde jämförelser mellan den gamla och den nya tiden. Telegram anlände från universitetets rektor Schück, ärkebiskopen, vilkens fru befann sig bland deltagarna, och en stor mängd f. d. medlemmar.

Festen varade till fram på småtimmarna och avslöts med en vacker serenad. X.

För landets skull.

En vädjan till högermännen i riksdagen.

Ha högerens män tillräckligt betänkt, varthän det bär, om de alltför hindra lösningen av kvinnornas rösträttsfråga? Så politiskt vakna, som kvinnorna nu blivit, verka de nuvarande rösträttsbestämmelserna rent oeffterättliga. Drinkaren har rösträtt, men hans hustru, som genom övermänskliga ansträngningar håller hemmet uppe, har intet att säga. Drängen har rösträtt, men hans chef, affärskvinnan, som ger arbete åt kanske hundra, duger ej till att utöva rösträtten. Halvidioten, som ej ens kunde lära sig läsa ordentligt innantill, än mindre förstå vad han läser, han förstår vad som gagnar staten bäst, men den kvinnliga docenten eller professorn, hon får ej ha något begrepp därom. Ej lär väl den högerkvinna finnas, som när hon börjar reflektera över dessa saker, inte ser, att det är galet, och vi anta, att ej heller den högerman finns, som inte i själ och hjärta inser att så är. Men ack, att ge kvinnorna rösträtt, det är att kasta oss ut i det ovissa, och socialdemokraterna få så stor makt om deras kvinnor komma med.

Nu börja allt flera av de högersinnade kvinnorna förstå detta tals oerhörda ovederhäftighet. Gå de socialdemokratiska kvinnorna med sina män, varför skulle då ej högerens kvinnor gå med sina? Vågar ännu någon stå upp med det påståendet, att högerkvinna ej skulle ha fosterlandskärlek nog att underkasta sig obehaget, om det nu skall kallas obehag att en gång vart tredje år ställa sig i ett led av väntande valmän, om de ansåge detta gagneligt för fosterlandet? Den Widellska utredningen och erfarenheterna från andra länder visa tydligt, att partiställningen ej blir ändrad, om kvinnorna komma med. Låt oss fastslå att så är det nu, men vem kan säga, hur det blir, om högeren med all makt driver kvinnorna ifrån sig, nekande dem den rätt, som de självklart måste fordra. Den som följt rörelserna i vårt lands kvinnovärld, den har nog samt märkt,

hur kvinnorna, i stort sett, äro konservativt anlagda; hem, församling, fosterland, det vilja de värna om, och innan partilidelserna ännu fått grepp om de självständigare kvinnorna, skulle högeren haft lätt att vinna just dessa kvinnor till anhängare, men högerpartiet har ej velat detta.

Redan vid de kommunala valen börja kvinnor med självaktning alltmer fråga sig, hur de skola kunna med intresse gå med dem, som ej anse dem politiskt mogna, och vid landstingsmannavalen blir konflikten olöslig. De vilja gå med partiet, men hur kunna rösta med dem, som motarbeta den politiska rösträtten? De måste lägga ned sin röst eller ock — gå med vänstern. Man skall ha bra liten beröring med kvinnokretsar för att ej se hur många, som förut varit högersinnade, allt mer och mer drivits över till vänster. Lagg märke till att om de bildade männen för ögonblicket i mängd övergivit det frisinnade partiet, så hålles dock den gamla, äkta, nobla, fosterländska liberalismens fana högt av "frisinnade kvinnor", dit många av vårt lands kulturellt högt stående kvinnor höra, och dit formligen drives en hel del kvinnor, som eljes avgjort luta åt höger.

Anser man att högerpartiets insats i vårt politiska liv är gott och nödvändigt, måste man betrakta dess sätt att behandla kvinnorna som en nationell olycka. Går man ej så långt, borde man dock inse att det medför en kanske obotlig skada för högerpartiet självt.

Ett försummat tillfälle att vinna kvinnorna, det blir vad 1917 års riksdagsmän av högerpartiet ha att anteckna, om de nu neka kvinnorna deras rätt. Vad skulle det gagna att uppskjuta frågans lösning 3 år, 6 år, 9 år eller om det så vore tio gånger så lång tid? Nu håller ej heller längre det tallet streck, att kvinnorna behöva mogna, ty kom ihåg, att dessa sista tre år ha mognat kvinnorna så mycket som i vanliga, lugna tider trettio år och mer.

Ingrid Hallman.

Inbjudan

till de svenska kvinnornas femte allmänna rösträttsmöte i Ronneby den 11 och 12 augusti 1917.

Då nu en ny vår och efter allt att döma en riktig kvinnörreltsvår bryter fram över världen, manas de svenska kvinnorna — de i Norden ensamt rösträttslösa kvinnorna, att i sommar samlas till allmänt rösträttsmöte.

Vi svenska kvinnor ha i dessa tider mycket att säga varandra och att rådgöra om — och det är mycket, som vi vilja skall höras långt utöver landet.

Redan på centralstyrelsemötet 1916 hade Blekinge länsförbund äran att inbjuda till allmänt rösträttsmöte 1917 och denna inbjudan blev välvilligt mottagen.

Nu sända vi denna inbjudan ut till alla svenska kvinnor, som äro intresserade av arbetet för kvinnornas medborgerliga rättigheter.

Styrelsen för Blekinge länsförbund av F. K. P. R.

Preliminärt program.

Mötet tager sin början i Fridshemets lokal lördagen den 11 augusti kl. 11 f. m. med ett halvskilt möte, till vilket alla medlemmar av F. K. P. R. ha tillträde och varvid förekommer välkomsttal av fru Augusta Tonning, standardinviqning samt förhandlingar.

Efter förhandlingarna hålles föredrag om Den nya fattigvårdslagstiftningen av redaktör G. H. von Koch.

Därefter blir tillfälle att bese staden och särskilt den vackra gamla kyrkan.

Kl. 7 e. m. blir offentligt möte varvid kyrkoherde Aug. Bruhn, fröken Fredrikke Mörck (från Norge) och fru Anna Wicksell komma att tala.

Söndagen den 12 utfärd till fru Augusta Tonnings rösträttshem, Solvik. Vägen går genom den vackra Ronnebyån och ett gott stycke väster ut i skärgården. Här talar fru Ellen Hagen om Kvinnorna och freden.

Efter återkomsten till staden offentligt föredrag av bl. a. d:r Gulli Petrini och en dansk talarinna.

Mötet avslutas på kvällen med gemensam supé på Brunshotellet.

Måndagen den 13 anordnas för dem som så önska utfärd till Karlskrona.

Anmälan om deltagande i mötet jämte mötesavgiften, 2 kr., beställning av rum samt andra förfrågningar torde insändas till

Rösträttsmötet, adr.: Fru Augusta Tonning, Ronneby.

Ett begränsat antal mötesdeltagare kunna erhålla fria rum.

Obs! Varje mötesdeltagare torde medtaga kniv, gaffel och sked.

Hyllad 60-åring.

En av den kvinnliga rösträttsrörelsens kämpar, vice ordföranden i Strömstads F. K. P. R., fru Trina Hansson, fyllde den 16 april 60 år och blev under dagen föremål för en hjärtlig hyllning av släktingar, vänner och bekanta. Bland de uppvaktande, som med gåvor och blommor personligen fram-buro sina lyckönskningar var även F. K. P. R:s styrelse, som frambar föreningens tack för det stora och uppoffrande arbete, som fru Hansson nedlagt för föreningen samt överlämnade blommor i rösträttsföreningens färger.

Fru Hansson började sin bana i livet som lärarinna i sin födelsebygd, Skee socken i Bohuslän, och därefter i Strömstad. För omkring 30 år sedan ingick hon äktenskap med handlanden H. Hansson härstädes.

Under hela denna tid har hon haft händerna fulla av husliga sysslor, men ändå vid sidan därav hunnit deltaga i kampen för kvinnornas frigörelse, ett arbete som jag tror, näst hemmet, legat henne varmast om hjärtat. Ända sedan F. K. P. R. bildades här, har hon tillhört densamma och under en följd av år varit dess ordförande, en post som hon skötte med energi och till alla medlemmars belåtenhet.

För alla som komma i beröring med fru Hansson, vare sig inom eller utom rösträttsföreningen, framträder alltid hennes stora intresse för kvinnosakens framgång, och då hon dessutom känner varmt för de mindre lottade i samhället, har hon vunnit allas sympati och aktning.

Fru Hanssons litterära begåvning har funnit sitt uttryck i dikter m. m., som litet emellanåt varit synliga i ortspressen.

Min, och jag vågar säga, hela F. K. P. R:s önskan är att hon länge måtte få leva och verka inom rösträttsföreningen, ävensom att hon måtte få uppleva den dag, då vi få skörda frukterna av vår gemensamma strävan.

"Jag gläds att hon ännu står där med vita hår så varm, som när kraften svälde i livets vär. Och jag vet, jag vet att så länge hennes hjärta slår, så skall hon stå varm i striden trots ålderns år."

Strömstad i april 1917.

Hilda Normann.

Skor gjorda av skraddaren.

I dessa tider då riksdagen snart åter går att behandla frågan om rösträtt åt Sveriges kvinnor kan det ha sitt intresse att läsa den hälsning, som den forna högermotionären i Första kammaren brukspatron Albert Bergström sände till ett rösträttsmöte i Karlstad 1908, dit Värmlands läns samtliga riksdagsmän voro inbjudna. Brukspatron Bergström skriver:

"Allmän rösträtt, grundad på personlighetsprincipen, som nu är beslutad, är ett uttryck utan mening, så länge ej kvinnan däri inbegripes. Också jag är övertygad om att vi i många viktiga samhällsfrågor ej komma till lyckliga lösningar utan att taga kvinnans erfarenhet och åskådning till hjälp. Jag, såväl som varje annan normal människa, lämnar ej skraddaren i uppdrag att även göra mig skor, utan uppdrager detta åt sådana, som särskilt i deras förfärdigande ha insikter och erfarenhet, likasom skraddaren på sitt område. Samhällets krav äro nog ej av mindre vikt och icke heller lättare att ändamålsenligt tillgodose än individens beklädnadsbehov, och jag har fått den uppfattningen, att samhällena hittills icke kunnat vare sig tillgodose det kvinnliga intresset eller utnyttja kvinnans intelligens och produktionsförmåga. Detta beklädnadsbehovet har skraddaren tillgodosett, utan att äga full kompetens. Rösträtt för kvinna är således, så synes mig, ej blott en rätt för henne i sammanhang med nu fastslagna utvecklingsriktning, utan därjämte, i den häntydta riktningen använd, ett oavvisligt samhällsbehov."

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR STOCKHOLM

Gamla Kungsholmsbrogatan 28
(andra huset från Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra
träslag afven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 114 10 Riks Tel. 65 05

Tårarna i kongressen.

Genom dagspressen har cirkulerat en notis om att miss Jeannette Rankin, då hon i kongressen skulle rösta för krig, i stället brast i gråt, och detta kvinnliga beteende har väckt mycket åtlöje från de håll, där man väntar att kvinnans insats i det politiska livet skall ske efter manliga riktlinjer. Med tanke på vad ett krig verkligen innebär, skulle det kunna pressa fram tårar även ur en klippta och den kvinnliga medkänsla som tog sig uttryck i miss Rankins spontanta utbrott bör minst av allt ge anledning till hän och spe.

Även den franska opinionen ställer sig på miss Rankins sida och det kan ha sitt intresse att se ett av de krigförande ländernas sunda syn på saken. Le Temps skriver:

Miss Rankin, medlem av det amerikanska parlamentet, har nekat att rösta för krig, men hon har inte heller velat rösta mot kriget. När hennes tur kom, brast hon i gråt. Så lyder den rörande nyhet, som i går nådde oss från Amerika. Det är en av dessa symboliska händelser som komma att bevaras i historien, då andra händelser, som nu synas oss viktigare, för länge sedan äro glömda. Miss Rankins tårar förlänar en ton av mänsklig sanning åt de larmande politiska debatterna, men den kommer inte att bli rätt förstörd förrän tiden har utplånat många missförstånd.

Svagheten, men också godheten och ärligheten hos denna amerikanska, som tagit del i sitt lands politiska strider och segrat över sina konkurrenter, framstod i sådan klarhet, att man inte skulle vara fransman, om man inte hälsade denna kvinna med tårar.

Det sägs att hon är ung och hon har nyligen intagit sin plats i parlamentet. En av hennes landsmän berättar, att i den stat, som miss Rankin representerar, måste kvinnorna respekteras, annars kan det hända att revolvern knallar, och man skulle väntat att från detta Montana få se en dristig amazon med en suffragetts värtalighet och en cow-boys blick. Men nej! Montanas män, vilkas händer och hjärtan äro hårda som metall, sände till Washington en ung flicka, som tror på kärlekens djupaste bud.

Tre gånger tillsporde man henne: "Är ni för eller emot kriget?" och till slut svarade hon: "Jag vill gärna försvara mitt land, men jag kan inte gå med på krig." Och hon föll samman med händerna för ansiktet. Hon är ingen Cornelia. Gracernas moder fann i sin äldste sons blod vilja och kraft att mana den andre sonen till fortsatt kamp. Miss Rankin ger inte sina medsystrar något föredöme i stoicism, men andra statsmän över hela världen kunna, utan att efterlikna henne, ära hennes föredöme.

Hon är svag, men hon är ärlig, hon sviktar, men hon går inte på ackord med sig själv. Politiken är för henne varken ett spel eller en förrättning. Den är en religion.

Trots henne tårar kom kriget till stånd. Amerikas kvinnor ha förr visat, att de veta sin plikt, när männen försvara fosterlandet. Miss Rankins sorg kommer inte att placera henne bland de "krigets fiender", som nästan bli fäderneslandets fiender. Hon har inte vågat att vilja att man skulle gripa till vapen, men ömt och uppoffrande kommer hon att läka de sår, som vapnen ge.

Frankrike, som är så fast beslutet på kamp, tadar henne inte, det förstår henne, trots allt, försvarar henne, ler mot henne och intalar henne tröst.

Ur pressen.

Riksdagen lider mot sitt slut och avgörandet om kvinnorösträtten närmar sig, därom har pressen under senaste tid burit vittne. Kvinnoförningarnas uppvaktning hos statsministern den 24 april och hr Brantings interpellation i riksdagen den 27 ha närmast föranlett de uttalanden i tidningarnas ledarspalter, varur vi här göra några utdrag. Så skriver

Dagens Nyheter:

Att exemplet utifrån manar, det känna säkerligen statsministern och även högerpartiet bakom honom. Men det som borde driva dem att följa maningen utifrån, det är en annan känsla. Det klagas från den sidan över oppositionspartiernas bitterhet, över oförsonlighet och motstånd, då det mest behöfliga vore samling och enighet. Vore det då icke skäl att bjuda något till försoning, att visa sin goda vilja genom att ge vad man politiskt kan ge till och med utan någon uppoffring alls? Säkert är att något billigare försoningsoffer än att ge kvinnorna det politiska medinflytande de så länge arbetat för att erhålla står icke ministären till buds. Både regeringen och högern veta att denna reform måste komma inom en rätt nära framtid. Skulle det icke då löna sig att skänka kvinnorna dessa få år, om man därigenom kunde visa tillmötesgående mot de demokratiska önskemålen, som man ser nu bryta fördämningarna med all värfloedenas makt, om man därigenom kan minska bitterheten, om man därigenom kan stryka en stor post på räkningen? Högern riskerar ingenting av sin maktställning genom denna reform; snarare är det anledning att tro att den stora skaran av kvinnliga väljare skulle öka högerens led i starkare proportion än vänsterens, åtminstone under de första valperioderna.

Frågan är så utredd och utdebatterad att mycken tid och flit icke skulle behövas för att framlägga proposition i ämnet. De nya skäl som tillkommit under kriget, som samtliga äro av den natur att de direkt möta högerens gamla invändningar, finnas intagna i de framlämnade partimotionerna, där både regering och riksdag kunna ta del av dem. Och skulle regeringen icke kunna hinna att utarbeta en k. proposition, så vore det ju nog om de lovade kvinnorna att den, då saken ändå kommer före i riksdagen, skall stödja den och göra vad den kan för att förmå högerpartiet att också visa litet god vilja och tillmötesgående, då det ingenting kostar.

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning:

Vi tro också, att det vore ett klokt steg av regeringen att nu framlägga proposition därom (rösträtt för kvinnor). Frågan är fullt beredd, och vårt land kan i allt fall icke på längden undandraga sig att taga det steg, som är taget eller under omedelbar förberedelse av små och stora stater runt omkring oss. Ett starkt skäl för att icke dröja är, att det enligt vår konstitutionella ordning dröjer i fyra år, innan reformen kan komma till stånd, i fall grundlagsändringen icke nu företages och blir vilande. Och det är ju meningslöst att komma så långt och motsträvt efter med en åtgärd, vilken i alla fall är oundviklig.

Göteborgs-Posten:

Men det kan gärna sägas rent ut, att det av regeringen skulle vara synnerligen

klokt att nu allvarligt reflektera på att taga upp den kvinnliga rösträtten.

Här som i andra länder begär folket icke blott bröd utan även rätt. En regering, som icke vill vara en kampregering mot det som starkast rör sig i tiden, skall vara mycket svagsynt, om den under sådana förhållanden icke på allvar upptog tanken på att ge den begärda rätten åt den hälft av folket, som hittills varit sin rätt mest undanhållen.

Värmlands-Posten:

Här vore onekligen ett tillfälle, som icke återkommer många gånger i denna de kortlivade regeringarnas tid, att föra igenom en reform, som även av de motsträviga snart skulle erkännas värdefull. Kanske är icke tankarna på att allvarligt upptaga frågan om kvinnans politiska rösträtt alldeles främmande för hr Swartz och Lindman. Det har icke undgått uppmärksamheten att sedan statsministern först svarat det stora demonstrationstågets representanter, att sådana frågor lägo utanför ministärens program han sedan svarat kvinnornas deputation, att regeringen skulle låta saken bli föremål för en grundlagsenlig behandling och svar senare lämnas. Det var kanske "diplomaten", som med tanke på 1 maj och de redan förut nog många orosanledningarna talade detta icke allt hopp uteslutande språk. Men det kunde och vara en begynnande insikt om att det ur alla synpunkter vore skäl i att icke längre skjuta undan en fråga, som med säkerhet i alla fall måste lösas i begärd riktning snart nog. Men då tydligen på annat sätt och av andra personer än både högern och den nuvarande regeringen vill.

Västernorrlands Allehanda:

Om kort tid voterar riksdagen om kvinnornas medborgarrätt. Skall detta rättfärdighetskrav ännu en gång slås till marken, utan vidare? Regeringen har redan avvisat kvinnorna (!) Ämna de nöja sig bara med denna fråga till och detta svar av regeringen? Ila, mycket illa skulle landets rättskrävande kvinnor förvalta det pund, som nu genom situationen själv ligger i deras händer, om de uraktlåta att uppbjuda alla sina krafter att komma till ett lyckligt resultat. Må de vädja till landets rättskänsla under de dagar som äro kvar, må de i samarbete med allt verkligt nykterhetsintresse båda upp allt framstegsfolk till gemensam påtryckning på de män i riksdagen, som inte vilja se vad de borde och måste se.

Stockholms-Tidningen (Karin Fjällbäck-Holmgren):

Det ligger nu i statsminister Swartz' händer att lyfta denna fråga till en fråga över partierna, att göra den till en reform, som skall lösas i samhällssolidaritetsens tecken i stället för i partisplittringens, att göra den till en hela nationens sak såsom fallet varit i våra grannländer.

Sker detta icke nu, under den sista riksdagen i denna period, då skjutes åter frågans lösning fram i tiden, endast medförande en bitterhet, en besvikelse i de svenska kvinnornas sinnen, som icke kan vara till bättnad.

Det är med den starkaste spänning, med den största förväntan, vi motse regeringens åtgörande och riksdagens beslut. Vi motse det i förvissning om att de rättfärdighetsprinciper, på vilka vårt krav vilar, ändå till sist skola segra.

Tjänsteplikt och rösträtt.

Ett uttalande av Stockholms frisinnaade studentklubb.

Styrelsen för Stockholms frisinnaade studentklubb har med anledning av den ifrågasatta civila värnplikten väddat till riksdagens vänsterpartier att som ovillkorlig förutsättning för bifall till det framlagda lagförslaget fordra, att de medborgerliga angelägenheterna handhavas under kontroll och likaberättigad medverkan av alla samhällets medlemmar. Det heter i yrkandet:

Det förslag om allmän medborgartjänst, som nu föreligger, kommer att lägga en oerhörd makt i händerna på statens verkställande organ. Betyggande garantier måste ges för att denna makt icke missbrukas. Främst torde därvid ifrågakomma en fullt

utsträckt allmän och lika rösträtt i såväl stat som kommun, varigenom varje oförvitlig myndig svensk man och kvinna tillförsäkras rätt att ta del i värden av det allmännas angelägenheter.

Exemplet smittar.

Miss Jeannette Rankin är numera inte den enda kvinnliga kongressledamoten i Amerika. I mexikanska underhuset har nämligen en kvinna blivit invald som deputerad och hon segrade, tillsammans med 23 män, ehuru 460 kandidater voro uppsatta. Hennes namn är miss Hermila Galindo, och det var hon som först påpekade, att det i konstitutionen inte finns någon paragraf, som utesluter kvinnorna varken från rösträtt eller valbarhet.

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmorgsgatan 6, Stockholm

Brev från Arvika.

Rösträtten tillfaller oss nog snart som en mogen frukt, ty blir den civila värnplikten genomförd, kan det väl ej vara meningen, att vi skulle utföra även dessa medborgarskyldigheter, utan att först ha erhållit medborgarrätt.

Att rösträttslösa föra oss in i detta nya, av plikter fyllda värv, skulle verkligen vara väl mycket begärt. Allt detta som nu på alla områden kräves av kvinnorna pekar väl ändå hän emot vad klockan är slagen. Låtom oss då, med ögon som se och öron som höra, vara påpassliga inför dessa tidens tecken, att vi må kunna dra all den nytta därav, som är möjligt, till vår rösträttsfrågas snara lösning, ty "ej var väl natten så lång att ej morgon skall randas". Varen därför vid gott mod nu i vårens och förhoppningarnas tid, Ni rösträttstidningens alla läsare och Ni kamrater i rösträttsarbetet.

Då vi nu under vårterminen ej alls låtit höra av oss i vår tidning, ville jag med ledning av protokollsbooken i ett litet kort sammandrag visa, att vi ej stilla insomnat, utan dock något levat och verkat.

Den 5 februari anordnades samkväm med redogörelse av underreknad för det till rösträttsarbete pånyttfödande centralstyrelsemötet. Kaffebordet var inbjudande och rikligt, trots svårigheterna att anskaffa varor på grund av kortsystemet. Under samspråk och handarbete förföt ett par trevliga timmar.

För att påskynda bildandet av en Männen förening för kvinnans politiska rösträtt inbjöds en del intresserade till föredrag av fru Gerda Hellberg, lördagen den 17 mars. En liten grupp män hörsammade inbjudningen, och en mängd medlemmar infunno sig, och alla följde med stort intresse fru Hellbergs utmärkta och belysande rösträttsföredrag. Ett glatt gillande förspordes, då det visade sig, att de tillstädeskomna männen voro villiga att gripa verket an med bildandet av en Männen F. K. R.

Till sist serverades tesupé, vars anrättningar belätet avsmakades. Med av medlemmarna skänkta ingredienser hade åstadkommit ett storartat resultat. En av medlemmarna, som innehar blomsteraffär, sände upp blommor till lokalen och den klädde med dessa och med både svenska flaggor och rösträttsflaggor samt med standaret på hedersplatsen.

För ett uttalande med anledning av det s. k. Nöbbeledådet anordnades av Arvika F. K. P. R. måndagen den 2 april ett opinionsmöte, vartill inbjudits Fredrika-Bremer-Förbundet, Vita bandet och Socialdemokratiska kvinnoklubben, och uttalade samtliga närvarande sitt instämmande i den av 10 kvinnoförningar gjorda hemställan till Kungl. Maj:t angående skydd åt ensligt boende lärarinnor.

I år har vår förening glädjande nog fått ganska många medlemmar från Töcksfors, men i pingst är det tal om att bilda en egen förening där. Fru Gerda Hellberg kommer att resa dit och i brev till underreknad ha Töcksforsborna uttryckt sin stora glädje däröver.

Detta i korthet vad vårterminen haft med sig åt oss. Visserligen ingenting storartat, men det heter ju — "gör det lilla du kan, gör det villigt och glatt", och det ha vi ju försökt göra och alltid skall det väl bära någon frukt i sinom tid. Kanske vi snart få sluta med arbetet på denna sidan rösträtten, för att med nyförvärvade rättigheter gripa in i det stora hela och där få giva vad vi kunna av tid och krafter.

Arvika i maj 1917.

Cronan.

En del av Arbetet ute i landet måste på grund av utrymmesskäl överstå.

